Pwyllgor Cyllid | Finance Committee
Cynigion Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2018-19 | Welsh Government Draft Budget 2018-19
WGDB_18-19 21 Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru

UCAC
Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru

Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2018-19: tystiolaeth gychwynnol i'r Pwyllgor Cyllid

Mis Medi 2017

UCAC | yr undeb sy'n diogelu athrawon a darlithwyr Cymru

www.ucac.cymru

Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2018-19: tystiolaeth gychwynnol i'r Pwyllgor Cyllid

Dyma ddogfen gryno iawn, er mwyn peidio colli'r cyfle i ymateb i gais y Pwyllgor Cyllid am dystiolaeth ymlaen llaw ynghylch disgwyliadau ynghylch Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2018-19.

Bydd UCAC yn paratoi tystiolaeth llawer mwy manwl erbyn i'r broses ddechrau'n ffurfiol ym mis Hydref.

Mae UCAC yn eithriadol o bryderus ynghylch sefyllfa ariannol ysgolion. Er bod y gyllideb addysg wedi'i diogelu i ryw raddau, o'i chymharu â meysydd eraill, nid yw hynny'n amlwg ar lawr y dosbarth.

Gweithlu'n lleihau

Fel undeb llafur, gwelwn fod ysgolion ledled Cymru yn mynd trwy brosesau diswyddo staff – yn athrawon ac yn gynorthwywyr dosbarth, hynny yw, yr addysgwyr rheng flaen.

Yn gyffredinol, nid yw hyn mewn ymateb i leihad yn nifer y disgyblion, ond yn hytrach oherwydd prinder arian. A'r effaith, yn fyr, yw bod y gweithlu addysg wedi lleihau'n sylweddol ac yn gyflym dros y saith mlynedd diwethaf.

Mae ystadegau Cyngor y Gweithlu Addysg[1] yn dangos y lleihad yn glir, gyda'r lleihad yn dwysau bob blwyddyn dros y pedair blynedd diwethaf.

1.1 Nifer yr athrawon ysgol sydd wedi'u cofrestru â CGA

	Mawrth 2013	Mawrth 2014	Mawrth 2015	Mawrth 2016	Mawrth 2017
	Nifer yr athrawon	Nifer yr athrawon	Nifer yr athrawon	Nifer yr athrawon	Nifer yr athrawon
CYFANSWM	37,862	37,673	37,355	36,951	36,182

Rhwng 2010 a 2017 mae 2,714 yn llai o athrawon wedi'u cofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg (CGA), sef gostyngiad o 7%. Ar hyn o bryd nid oes modd gwneud yr un gymhariaeth ar gyfer staff cymorth dysgu am mai dim ond yn ddiweddar y maent wedi'u cofrestru gyda CGA.

Caiff hyn nifer o sgil-effeithiau negyddol iawn:

- Dosbarthiadau mwy o faint – yn aml dros 30
- Anallu i barchu cyfraddau oedolion:plant yn y Cyfnod Sylfaen
- Athrawon uwchradd yn dysgu nifer cynyddol o bynciau; golyga hyn treulio amser yn dysgu pynciau sydd y tu hwnt i'w harbenigedd, ac o ganlyniad llai o amser yn eu pynciau arbenigol eu hunain; mae'r sgil-effaith o ran llwyth gwaith paratoi ac asesu yn ddifrifol; mae gennym enghraifft o athro'n dysgu 5 pwnc gwahanol
- Mae ysgolion uwchradd dwy-ffrwd yn aml erbyn hyn yn gorfod cyfuno'r ffrwd Gymraeg a Saesneg mewn un dosbarth, a dysgu drwy gyfrwng y ddwy iaith ochr yn ochr; mae hyn yn cael effaith negyddol iawn ar lwyth gwaith

[1] http://www.ewc.wales/site/index.php/cy/ymchwil-ac-ystadegau/ystadegau-r-gweithlu-addysg

Ail-strwythuro

Yn ogystal â diswyddo, gwelwn ysgolion yn ail-strwythuro gyda'r bwriad o leihau costau. Mae'r ail-strwythuro'n aml yn gweld athrawon yn colli eu lwfansau am gyfrifoldebau ychwanegol, er nad yw lefel y cyfrifoldeb yn lleihau.

Tuedd cynyddol, yn ogystal, yw ceisio osgoi penodi dirprwy-bennaeth, ac yn hytrach i benodi pennaeth cynorthwyol. Mae hyn yn arwain at arbedion o ran costau, ond cynnydd sylweddol o ran pwysau a chyfrifoldeb ar y pennaeth.

Cyflogau

Wrth reswm, mae UCAC wedi bod yn dadlau dros godiad cyflog i athrawon ers sawl blwyddyn, gan fod unrhyw godiad cyflog sydd wedi dod ymhell o dan y lefel chwyddiant.

Fodd bynnag, rydym yn gresynu at y ffaith fod unrhyw godiad cyflog sydd wedi'i roi (1%) dros y blynyddoedd diwethaf, yn gorfod dod o gyllidebau presennol. Hynny yw, nid yw Llywodraeth San Steffan yn ariannu'r codiad cyflog, ac nid yw Llywodraeth Cymru'n derbyn unrhyw ychwanegol i'w ddyrannu i Awdurdodau Lleol. Effaith hyn, yn naturiol, yw lleihau'r gyllideb addysg.

I gloi

Rydym o'r farn fod sefyllfa ariannol ein hysgolion yn beryglus o fregus, a'n bod yn cyrraedd pwynt ble mae perygl i safonau addysgol.

Yn sicr, mae bwlch mawr rhwng uchelgais Llywodraeth Cymru o ran ei chynlluniau diwygio (cadarnhaol a chymeradwy) a'r lefelau ariannu sy'n cyrraedd ysgolion.

Bydd UCAC mewn sefyllfa i roi dadansoddiad manylach erbyn i'r broses ffurfiol o graffu ar y gyllideb ddrafft gychwyn ym mis Hydref.

UCAC
Undeb
Cenedlaethol
Athrawon
Cymru

Prif Swyddfa **UCAC**, Ffordd Penglais, Aberystwyth, Ceredigion SY23 2EU
ffôn: 01970 639950 | ffacs: 01970 626765 | ucac@ucac.cymru
facebook.com/AthrawonCymru twitter.com/AthrawonCymru

www.ucac.cymru